

ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΣΤΗ ΓΕΡΟΝΗΣΟ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ, 2022

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ανακοινώνει την ολοκλήρωση των φετινών ανασκαφών της αρχαιολογικής αποστολής του Πανεπιστημίου Νέας Υόρκης στο Λιμάνι Μανίκι και στην ευρύτερη περιοχή του Ακρωτηρίου Δρέπανο, στην Πέγεια. Κατά τη περίοδο των εργασιών, συνολικής διάρκειας τριών μηνών, διεξήχθησαν χερσαίες και υποθαλάσσιες επισκοπήσεις, ανασκαφική έρευνα, χαρτογράφηση των ακτών, δημιουργία τρισδιάστατων μοντέλων και περιεκτική μελέτη του ανασκαφικού υλικού προς δημοσίευση, υπό τη διεύθυνση της Δρ. Joan Breton Connolly, Καθηγήτριας Ιστορίας της Τέχνης και Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης.

Το μικρών διαστάσεων λιμάνι στη θέση Μανίκι, είναι μια ιδιαίτερη τοποθεσία, ένα αρχαίο τοπίο το οποίο εξυπηρετούσε ως το βασικό λιμάνι για τον αρχαίο οικισμό του Αγίου Γεωργίου και της Γερόνησου από την Ελληνιστική μέχρι την Βυζαντινή περίοδο. Το λιμάνι, η Γερόνησος και η βραχώδης περιοχή του ακρωτηρίου Δρέπανο σχηματίζουν ένα σπάνιο, φυσικά όμορφο και πολιτιστικά σημαντικό θαλάσσιο μικρόκοσμο (εικ. 1).

Ο Δρ. Θεοτόκης Θεοδούλου, επικεφαλής της Εφορείας Ενάλιων Αρχαιοτήτων στην Κρήτη, ο Δρ. Αλέξανδρος Τούρτας, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο Ιωάννης Κτιστάκης, Σχεδιαστής της Εφορείας Ενάλιων Αρχαιοτήτων στην Κρήτη και ο Χρίστος Πατσαλίδης, επικεφαλής δύτης της αποστολής, πραγματοποίησαν παράκτια και υποβρύχια έρευνα στο λιμάνι Μανίκι. Αυτή περιλάμβανε εναέρια χαρτογράφηση της περιοχής, τη δημιουργία τρισδιάστατου (3D) μοντέλου, βιντεοσκόπηση, υποβρύχια και καταδυτικές επισκοπήσεις.

Χρησιμοποιώντας συσκευή DPVs (Diver Propulsion Vehicles), η ομάδα ολοκλήρωσε την υποβρύχια έρευνα από το λιμάνι του Αγίου Γεωργίου στα βόρεια έως τις Θαλασσίνες Σπηλιές στα νότια, καλύπτοντας περισσότερο από 12.200 μέτρα. Στο δυτικότερο άκρο της Γερόνησου, η ομάδα ερεύνησε σε βάθος μέχρι τα 30 μ. Έχουν δημιουργηθεί ορθοφωτοχάρτες για την περιοχή του Ακρωτηρίου Δρέπανο, από το λιμάνι Μανίκι στα νότια, μέχρι την κοίτη του ποταμού Άσπρου στα βόρεια. Το μικρό λιμάνι στο Μανίκι παρείχε ξεκάθαρα, όπως μαρτυρούν τα λαξευμένα κανάλια στο βράχο, οι δέστρες, η κεραμική και οι άγκυρες, το πιο βολικό και ασφαλές μέρος για την αγκυροβόληση, τη φόρτωση και την εκφόρτωση εμπορευμάτων. Ενώ παρατηρείται έντονη χρήση του λιμανιού κατά την Ύστερη Ρωμαϊκή/Παλαιοχριστιανική περίοδο, η ελληνιστική κεραμική που ανακτήθηκε κατά την επιφανειακή επισκόπηση και οι λίθινες άγκυρες που χρονολογούνται μέχρι και τη 2^η χιλιετία π.Χ. μαρτυρούν τη χρήση του ως σημαντικό αγκυροβόλιο πολύ νωρίτερα.

Μια διεθνής ομάδα ερευνητών, πτυχιούχοι και προπτυχιακοί φοιτητές από το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, συμμετείχαν στο διεπιστημονικό πρόγραμμα ανασκαφής και έρευνας. Η Καθηγήτρια Jolanta Mlynarczyk του Πανεπιστημίου της Βαρσοβίας συνέχισε τη μελέτη της Ελληνιστικής και της Πρώιμης Ρωμαϊκής κεραμικής και των λύχνων ενώ η Μόνικα Μιζιολεκ, της Πολωνικής Ακαδημίας Επιστημών, επικεντρώθηκε στη μελέτη των ρωμαϊκών

μαγειρικών σκευών. Ο Δρ. Mariusz Burdajewicz, από το Πανεπιστήμιο της Βαρσοβίας, συνέχισε την έρευνα του για την Ελληνιστική και την Πρώιμη Βυζαντινή υαλουργία.

Η Δρ. Στέλλα Δεμέστιχα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ενάλιας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, ξεκίνησε την περιεκτική μελέτη των υστερορωμαϊκών αμφορέων που είχαν απορριφθεί στις ακτές του λιμανιού Μανίκι. (Εικ. 2). Προκαταρκτική μελέτη, δείχνει ότι η πλειοψηφία των αμφορέων ανήκουν στον υστερορωμαϊκό τύπο (LR1). Η μακροσκοπική μελέτη του πηλού δείχνει ότι οι περισσότεροι από αυτούς τους αμφορείς ήταν τοπικής παραγωγής ενώ εντοπίστηκαν μερικοί εισαγόμενοι. Θραύσματα άλλων τύπων σημαντικά λιγότερα, ανήκουν κυρίως σε δύο τύπους υστερορωμαϊκών αμφορέων: οι αμφορείς τύπου Γάζας (Gaza type or LR3) και οι παλαιστινιακοί αμφορείς (bag-shape type or LR4/5). Οι περισσότεροι από αυτούς τους τύπους μπορούν να χρονολογηθούν στον 6ο αιώνα μ.Χ. Η προσεκτική στρωματογραφική τεκμηρίωση μπορεί να δώσει πληροφορίες για τους μηχανισμούς του θαλάσσιου εμπορίου κατά την Ύστερη Ρωμαϊκή περίοδο, όταν ο ρόλος της Κύπρου στα διεθνή εμπορικά δίκτυα της ανατολικής αυτοκρατορίας ήταν σημαντικός.

Ο Αρχαιοζωολόγος Δρ. Paul Croft, Διευθυντής του Αρχαιολογικού Ερευνητικού κέντρου Λέμπας, συνέχισε τη μελέτη των ζωικών οστών και συμμετείχε στις ανασκαφές καθ' όλη τη διάρκεια της αρχαιολογικής αποστολής. Η Δρ. Ευθυμία Νικήτα, Επίκουρη Καθηγήτρια Βιοαρχαιολογίας στο Κυπριακό Ινστιτούτο (STARC) και ο Mahmoud Mardini, υποψήφιος διδάκτορας στο Κυπριακό Ινστιτούτο ξεκίνησαν τη μελέτη των ανθρώπινων σκελετικών καταλοίπων.

Ο Αρχιτέκτονας Pieter Brouke, Καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής από το Middlebury College, συνέχισε τη μελέτη των ασβεστολιθικών αρχιτεκτονικών καταλοίπων από τη Γερόνησο. Ο Philip Ebeling, υποψήφιος διδάκτορας στο Westfälische Wilhelms-Universität Münster, ξεκίνησε την περιεκτική μελέτη του συνόλου των ελληνιστικών κεραμίδων που ανασκάφηκαν στη Γερόνησο από το 1992 έως το 2006.

Εικ. 1

Εικ. 2.